

Π Α Ι Δ Ε Ι Α

Η ανάγκη να μετασχηματισθεί το ελληνικό σχολείο είναι φανερή. Για την νεοσυντηρητική πολιτική ο μετασχηματισμός αυτός σημαίνει ενίσχυση του συγκεντρωτισμού, δηλαδή κεντρικό έλεγχο και τελικά αυταρχική πρακτική. Η αυταρχία κλιμακώνεται και στην παροχή της γνώσης. Όποιοι μπορούν να πληρώσουν περισσότερα αποχτούν μεγαλύτερη πρόσβαση στη γνώση και συνεπώς στο "δικαίωμα" να απαιτούν κατόπιν περισσότερα. Η νεοσυντηρητική αντίληψη θεωρεί τη γνώση που παρέχει το σχολείο εμπόρευμα και διαφοροποιεί το μαθητή ανάλογα με την αγοραστική-κοινωνική του δύναμη. Έτσι όμως το ίδιο το σχολείο ενισχύει τις κοινωνικές αντιθέσεις, εξουδετερώνει το αίσθημα αλληλεγγύης και οδηγεί τα παιδιά στο κάθε λογής απομονωτισμό ή στην αντίδραση.

Για μάς τους Σοσιαλιστές το ελληνικό σχολείο πρέπει να γίνει ένας αταξικός μικρόκοσμος, ο χώρος στον οποίο περιορίζονται οι κοινωνικές διακρίσεις κατά το δυνατόν. Όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από την κοινωνική τους προέλευση πρέπει να έχουν το ίδιο δικαίωμα πρόσβασης στις πηγές γνώσης. Αυτό το δικαίωμα θα το εξασφαλίσουμε με την πολιτική μας σε κάθε λεπτομέρεια της σχολικής πράξης, χωρίς να ισοπεδώνουμε ή να μαζικοποιούμε το σχολικό ακροατήριο. Αντίθετα, θα ενθαρρύνουμε τα ιδιαίτερα στοιχεία στην προσωπικότητα κάθε παιδιού. Ζητούμε το καθένα να συγκροτεί το δικό του δυναμικό γνώσης και να αναπτύσει με βάση αυτό το δυναμικό τις ικανότητές του. Για μας η ανθρώπινη ιδιαιτερότητα δεν πρέπει να χωρίζει αλλά να λειτουργεί ως στοιχείο αλληλεγγύης.

Στον κόσμο όπου η γνώση είναι μέσο χειραγώγησης, εμείς οι Σοσιαλιστές αντιτάσσουμε την παιδεία που θα εξασφαλίζει την ελεύθερη και κριτική συμμετοχή όλων των Ελλήνων, χωρίς περιορισμούς εισοδήματος ή προέλευσης, στην

παραγωγή και την μετάδοση της γνώσης. [Η παιδεία που οραματιζόμαστε δίνει στον κάθε πολίτη της χώρας μας τη δυνατότητα να μειώνει την ατομική και κοινωνική αδικία, που οι κανόνες του συστήματος δημιουργούν, να αναπτύσσει τις ικανότητές του ελεύθερα και να δημιουργεί τις ατομικές και κοινωνικές προϋποθέσεις για να συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση της κοινωνίας.] Αυτές τις ικανότητες θα αγωνιστούμε να τις αναπτύξουμε σε κάθε Έλληνα, με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που επιδιώκουμε.

Με την βασική αντίληψη ότι η σχολική αγωγή εξασφαλίζει πρόοδο, όταν δεν επιβάλλει μοντέλλα αλλά δημιουργεί συνθήκες γόνιμου προβληματισμού πρέπει να αγωνισθούμε :

α. Για τον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης. Ο κομματισμός, ο συντεχνιασμός και η κοινωνική ανισότητα φαίνονται παντού. Η διοίκηση της εκπαίδευσης και οι θέσεις θεωρούνται σύμφωνα με την κυβερνητική νοοτροπία και πρακτική κομματικό φέουδο. Όταν όμως τα πρόσωπα που τοποθετούνται στις θέσεις αυτές είναι πιστοί εκτελεστές εντολών, κάθε προσπάθεια για ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης είναι μάταιη.

Η κομματικοποίηση οδηγεί σε εξάρτηση τη σχολική και πανεπιστημιακή κοινότητα, ασυμβίβαστη με την ελεύθερη κυκλοφορία των ιδεών. Σχολείο που διοικείται από εξωγενείς παράγοντες είναι αυταρχικό και μεροληπτικό. Θέλουμε νέους και εκπαιδευτικούς ευαίσθητους στο πρόβλημα της κοινωνίας, όχι υποταγμένους σε κομματικές λογικές.

Ο συντεχνιασμός εμποδίζει την αξιότητα και αρνείται τη νέα προοπτική. Έχει οδηγήσει επίσης στην ματαίωση μιάς συνεχούς και ευρύτερης συζήτησης για τα εκπαιδευτικά προβλήματα είτε με την προβολή μαξιμαλιστικών αιτημάτων είτε με την επίκληση της ύπαρξης κεκτημένων δικαιωμάτων.

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζεται περισσότερη απο-
κέντρωση. Για πολλά θέματα στη διοίκηση της εκπαίδευσης,
στα προγράμματα σπουδών, στη λειτουργία των πανεπιστημίων
η τελική απόφαση εξαρτάται ακόμη από το κέντρο, με
αποτέλεσμα καθυστερήσεις και αδυναμία να αντιμετωπισθούν
οι ανάγκες που δημιουργούνται από τις ιδιαιτερότητες
κάθε περιφέρειας της χώρας.

Το σχολείο πρέπει να περιορίσει με την συμβολή του τις
ανισότητες. Οφείλει να παρέχει στα παιδιά, τα όποια δεν
ευνοεί το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον τα αναγκαία
εφόδια, ώστε να έχουν κι αυτά τη δυνατότητα να αναπτύξουν
τις ικανότητές τους.

Η μάθηση, οι σπουδές, το πτυχίο υπήρξαν στην ελληνική
κοινωνία μέσα κοινωνικής ανόδου, για πολλούς που δεν
διέθεταν οικογενειακή στήριξη ή περιουσία. Το εκπαιδευτικό
σύστημα οφείλει να συνεχίσει να υποβοηθεί την κοινωνική
κινητικότητα.

Τέλος είναι αναγκαίο να διευρυνθεί η συμμετοχή στην
εκπαιδευτική διαδικασία στην αντιμετώπιση των προβλημάτων
του σχολείου. Σε τοπικό ιδίως επίπεδο η ενεργότερη ανά-
μιξη των γονέων, η αποτελεσματική σύνδεση με την τοπική
αυτοδιοίκηση, μπορεί να βοηθήσει σε μία πιο ολοκληρωμένη
προσφορά του σχολείου.

Μέσα στο ίδιο το σχολείο μία σχολική επιτροπή στην οποία
συμμετέχουν ο διευθυντής, εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών,
των γονέων, των μαθητών, της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί
να λύσει πολλά προβλήματα.

Ο εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης στόχο έχει να εξασφαλίσει
διαρκώς καλύτερες θέσεις για την ανάπτυξη της προσωπικό-
τητας, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων του ατόμου καθώς
και την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στην οικονομική,
κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

β. Για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Καλύτερη εκπαίδευση για όλους σημαίνει περισσότερο διδακτικό προσωπικό, αρτιότερα ειδικευμένο και με συχνές επιμορφώσεις, καλά αμοιβόμενο, αρκετά σε αριθμό και πληρέστερα εξοπλισμένα σχολικά κτίρια, σύγχρονα βιβλία και μέσα διδασκαλίας, σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις κ.λ.π. Βασικό σημείο παροχής εκπαίδευσης, υψηλής ποιότητας είναι ακόμα η λειτουργία όλων των σχολείων σε ημερήσια βάση (κάθε σχολείο το κτίριό του).

Η ποιοτική βελτίωση είναι στοιχείο κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ποιοτική υποβάθμιση της εκπαίδευσης θίγει λιγότερο τις οικονομικά και κοινωνικά προνομιούχες ομάδες, αφού αυτές μπορούν να δώσουν στα παιδιά τους καλύτερης ποιότητας σπουδές σε ιδιωτικά σχολεία ή σε ιδρύματα του εξωτερικού. Είναι σήμερα ακόμη γεγονός, ότι παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έγιναν, οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων από το εξωτερικό, που προέρχονται κατά κανόνα από πιο εύπορα στρώματα, κερδίζουν τις καλύτερες επαγγελματικές θέσεις.

γ. Για την ικανότητα προσαρμογής του εκπαιδευτικού μας συστήματος, την κάθε φορά νέα κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της χώρας. Έτσι η οργάνωση των σχολείων όσο και το περιεχόμενο της διδασκαλίας συντελούν στο χωρισμό του σχολείου από τη ζωή. Το περιεχόμενο των σχολικών προγραμμάτων δεν συμβαδίζει πάντα με τις άμεσες εμπειρίες των μαθητών από τη ζωή, τις επιστημονικο-τεχνολογικές εξελίξεις και την παραγωγή. Το σύστημα αξιών δεν παρουσιάζεται σε συνάρτηση με την κοινωνική πραγματικότητα και με τους αναγκαίους κοινωνικούς σκοπούς και στόχους. Πρέπει να ξεπεράσουμε αυτές τις δυσλειτουργίες.

Οι δαπάνες της πολιτείας για την εκπαίδευση έμειναν παρά τις εξαγγελίες και τις επανειλημμένες προσπάθειες πολύ χαμηλές. Η συνέχιση αυτής της κατάστασης αποκλείει να δώσουν αποτελέσματα σε σύντομο χρόνο οι όποιες προσπάθειες μεταρρύθμισης.

Αντίθετα είναι πιθανό να οδηγήσει σε ακόμη σοβαρότερη κρίση το εκπαιδευτικό σύστημα. Η αύξηση των δαπανών είναι αναγκαία προϋπόθεση για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Εκσυγχρονισμός χωρίς σημαντικά περισσότερους πόρους δεν είναι δυνατός. Πρέπει επίσης να υπάρξει έντονη προσπάθεια για να αξιοποιηθούν καλύτερα οι πόροι που ήδη διατίθενται.

Η δωρεάν παιδεία αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο μιας σοσιαλιστικής πολιτικής. Μόνο με τη δωρεάν παιδεία εξασφαλίζεται και σε εκείνους που δεν έχουν τα χρηματικά μέσα, η δυνατότητα της γνώσης και έτσι της ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και της διεύρυνσης των δυνατοτήτων τους. Χρειάζεται ωστόσο να σταθμίσουμε σωστά την ανάγκη των πολιτών για ελεύθερη πρόσβαση στη μόρφωση και την ανάγκη της πολιτείας για περαιτέρω έσοδα ώστε να διευρύνει τις παρεχόμενες υπηρεσίες της στον εκπαιδευτικό τομέα. Η σωστή στάθμιση πρέπει να πραγματοποιηθεί με βάση την αρχή ότι η δωρεάν παιδεία δεν είναι αρχή χωρίς κοινωνικό περιεχόμενο, που οδηγεί στην ίδια μεταχείριση εκείνων που έχουν και εκείνων που δεν έχουν ανάγκη. Χρειάζεται να μελετήσουμε δυνατές διαφοροποιήσεις για να αυξήσουμε την αποδοτικότητα του συστήματος.

Χρειάζεται ένας άλλος δρόμος για την εκπαίδευση. Το ΠΑΣΟΚ τον έχει ήδη διαγράψει. Πρώτο χαρακτηριστικό είναι ένα σύστημα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και προγραμματισμού. Κεντρικά σημεία του για την υποχρεωτική εκπαίδευση και την εκπαίδευση στο λύκειο είναι η προσαρμογή της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος στις νέες ανάγκες, η προώθηση σε συνδυασμό με το κεντρικό σύστημα εκπαίδευσης της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, η βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών, η εκπαίδευση στην πληροφορική, η εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η ανάπτυξη της παιδαγωγικής έρευνας, η διεύρυνση της πρόσβασης στη

τριτοβάθμια εκπαίδευση, η αποκέντρωση της διοίκησης της εκπαίδευσης και η διοικητική μεταρρύθμιση, ο προγραμματισμός και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

Στην Ανώτατη Εκπαίδευση στόχοι μας είναι : Η ένταξη των ΤΕΙ στο σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με έμφαση στον τεχνολογικό τους χαρακτήρα, η ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης, η διοικητική-οικονομική-οργανωτική ανεξαρτησία των πανεπιστημίων από το Κράτος, η ποιοτική αναβάθμιση των προπτυχιακών σπουδών, η προώθηση των μεταπτυχιακών σπουδών, η πανεπιστημιακή έρευνα, η σύνδεση πανεπιστημίων και κοινωνίας κ.λ.π.

Όλα τα παραπάνω μέτρα θα πρέπει να ενταχθούν σε μία ιεραρχημένη προσπάθεια.

Άμεση προτεραιότητα είναι η αποτελεσματική λειτουργία της γενικής εκπαίδευσης. Πρέπει γι' αυτό πρώτα απ' όλα να επιδιώξουμε τη βελτίωση του επιπέδου των διδασκόντων. Αυτό σημαίνει καλύτερη αμοιβή, επιμόρφωση και ψυχοπαιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Παράλληλα θα πρέπει να προχωρήσει η αναμόρφωση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και η επεξεργασία των νέων προγραμμάτων σπουδών.

Σε επίπεδο πανεπιστημίου μπορεί και πρέπει να προχωρήσουν αμέσως οι μεταπτυχιακές σπουδές. Θα πρέπει επίσης να προχωρήσει η πλήρης ανάπτυξη των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών. Σε πρώτη φάση να προχωρήσουν οι βιβλιοθήκες των τμημάτων ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των συγγραμμάτων, και σε δεύτερη φάση οι κεντρικές βιβλιοθήκες.

Η υποδομή και τα άλλα ποσοτικά στοιχεία της εκπαίδευσης δρουν κανονιστικά και επομένως περιοριστικά στη λειτουργία του σχολείου. Όσο δεν υπάρχουν αρκετά σχολικά κτίρια για να λειτουργήσουν τα σχολεία σε μία μόνο βάρδια δεν θα μπορούν να εφαρμοσθούν ικανοποιητικά πιο εκτεταμένα προγράμματα

σπουδών. Χρειάζεται για αυτό να προχωρήσουν οι προσπάθειες για περισσότερα και καλύτερα σχολικά κτίρια. Άμεσες θα πρέπει να είναι επίσης οι προσπάθειες για τη λειτουργική σύνδεση νηπιαγωγείου και παιδικών σταθμών, τα προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης για την υποβοήθηση των εργαζομένων γονέων.

Στο πρώτο στάδιο πρέπει τέλος να ληφθούν όλα εκείνα τα θεσμικά και διοικητικά μέτρα που θα βελτιώσουν τη λειτουργία του συστήματος, τα μέτρα για την εξασφάλιση αξιοκρατίας και τον περιορισμό του κομματισμού στη διοίκηση της εκπαίδευσης, για την αποκέντρωση. Θα πρέπει να πραγματοποιηθούν οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις στα πανεπιστήμια και ΤΕΙ και να εκδοθούν όλα τα διατάγματα και οι αποφάσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία.

Στη δεύτερη φάση η προσπάθεια θα πρέπει να επικεντρωθεί στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή ώστε όλο και περισσότεροι νέοι να μην ακολουθούν τον ακαδημαϊκό μονόδρομο αλλά να στρέφονται σε κατευθύνσεις συνδεδεμένες με επαγγέλματα και πρακτικές εφαρμογές. Θα πρέπει να αναπτυχθούν πλήρως και να λειτουργήσουν ως ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα τα ΤΕΙ, να επεκταθούν δραστηνά τα ΕΠΛ και τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα ώστε να αναβαθμισθεί η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και να υπάρξει σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού κ.α. Στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να γενικευθεί η διδασκαλία ξένων γλωσσών.

Στο τρίτο στάδιο θα πρέπει να στραφεί η προσοχή μας προς τα πανεπιστήμια και τη βελτίωση της λειτουργίας τους. Στο μέτρο που θα μειώνεται η πίεση για θέσεις στα πανεπιστήμια θα μπορούν να ισχύσουν νέες ρυθμίσεις για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο τέταρτο στάδιο θα επιδιωχθεί η αύξηση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης κατά ένα χρόνο προς το Λύκειο.

Η παιδεία είναι το κλειδί για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τη σημερινή κρίση, για να μπορέσει ο τόπος μας, εμείς όλοι να συμμετέχουμε στις παγκόσμιες και Ευρωπαϊκές εξελίξεις βελτιώνοντας τις συνθήκες ζωής μας. Η γνώση και η παιδεία είναι οι βηματοδότες της κοινωνικής εξέλιξης. Όσο καλύτερη είναι η εκπαίδευση τόσο πιο γρήγορα θα προχωρήσουμε προς ολοκληρωμένους ανθρώπους, υπεύθυνους πολίτες και έτσι προς την ανάπτυξη, τη συμμετοχή των πολιτών στις αποφάσεις, την κοινωνική δικαιοσύνη.